

EIERLØSE/FORVILLEDE KATTER

[09.11.2010] Miljøretta helsevern og andre offentlige etater opplever ofte å få henvendelser om eierløse/forvillede katter der publikum ønsker hjelp til å ta hånd om dyrene. Det er flere regelverksområder som berøres, og dermed ofte stor uklarhet om hvem slike henvendelser skal rettes mot. Publikum kan derfor oppleve å bli sendt "fra den ene til den andre" uten å få en endelig vurdering av sin sak.

Under er det beskrevet ulike situasjoner og ansvarsforhold slik det blir lettere å finne rett instans.

Oppdatert fredag 18. mars 2011

Ulike kattehendelser og forsøk på ansvars plassering

Generelt om ansvar for dyr

Ansvaret for sports-, kjæle – og produksjonsdyr ligger i utgangspunktet alltid hos eier. Finnes det en kjent eier, skal denne følge opp situasjonen og sørge for at dyrenes behov for omsorg blir dekket. Mattilsynet kan med forvaltningsvedtak pålegge dyreeiere å sørge for at dyrs velferdsbehov dekkes, og kan også ta dyr i forvaring eller avvikle dyrehold for eiers regning, dersom eier ikke retter seg etter vedtakene.

Katteiere oppfordres til å kastrere og/eller sterilisere egne katter for å unngå ukontrollert yngling. I tillegg oppfordrer vi katteiere i sentrumsområder om ikke å føre kattene ute. Dette vil trekke til seg andre katter og smånagere, og kan være starten på en ukontrollert yngling.

Skadet/sykt katt funnet og hjelpeplikt ved lidelse

Alle borgere i landet har en egen hjelpeplikt når de finner dyr som lider. Kommer de over et dyr som lider, skal de hjelpe dyret så langt de kan, og evt melde fra til eier, alternativt veterinær eller politiet dersom eier er ukjent, jf dyrevelferdsloven § 4.

Finner av sykt skadet dyr hvor eier er ukjent må du finne oppfordres til å ta kontakt med veterinær for videre oppfølging og evt avliving. Lokal veterinær vurderer selv videre oppfølging, herunder om de ønsker å oppbevare katten i påvente av at en eier kan finnes (ønsket nivå på kundeservice). Det finnes ingen offentlig ordning eller institusjon for behandling og oppstalling av lidende dyr med ukjent eier. Etter en faglig vurdering av hvert enkelt tilfelle, kan derfor avlivning være den eneste mulighet for å få slutt på lidelsen.

Dersom katten avlives og eier ikke er kjent, dekker Mattilsynet kostnadene til avliving etter at veterinær sender inn eget skjema for refusjon av utgifter.

Varslingsplikt ved mishandling/omsorgssvikt

Dersom noen blir kjent med – eller har grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell, skal de snarest mulig varsle Mattilsynet eller politiet, jf dyrevelferdsloven § 5. Mattilsynet er satt til å forvalte dyrevelferdsloven. Dyrevelferdslovens formål er å sikre at dyr ikke lider unødig. Loven sier ikke noe direkte om avlivning av uønskede kjæledyr, men avlivning kan i en del tilfeller likevel være nødvendig for å unngå eller gjøre slutt på lidelse.

Eiendomsretten til dyr

Vår erfaring er at forvillede og uønskede kjæledyr oftest dreier seg om katter. Katter er i likhet med andre husdyr, omfattet av alminnelig eiendomsrett. Eiere av katter har per i dag ingen lovmessig plikt til å merke disse ved chip, tatovering eller på annen måte. At en katt er umerket, betyr derfor ikke at katten er eierløs. Dersom noen omplasserer eller avliver katter som eies av andre, kan dette være rettsstridig. **For at en katt lettere skal kunne føres tilbake til sin eier, oppfordrer vi alle til å merke sine katter på en forsvarlig måte.**

Det eneste tilfellet der dyrevelferdsloven gir hjemmel for at enhver kan avlive dyr, er i helt akutt nødstilfelle der dyret tydelig er så sykt eller skadet at det helt åpenbart ikke kan leve eller bli friskt igjen, og det medfører store lidelser hvis avlivningen må utsettes i tid. Dersom dette dreier seg om et husdyr, er det en forutsetning at man forsøker å kontakte eier, Mattilsynet eller politi, jf. dyrevelferdsloven § 4 og 5.

Dyr som kommer vekk fra sin eier (forvillede, hittede), har varierende evne til å finne tilbake, og har varierende fare for lidelse – alt etter hvor det befinner seg og hvilken tilstand det er i. For hunder har politiet ofte en avtale med et privat selskap som tar vare på hunden inntil videre. Politiet tar også imot ”savnet meldinger” fra eiere av hunder og større dyr. Tilsvarende ordning finnes de fleste steder ikke for katter og mindre dyr.

Dyr som kan medføre helsemessig ulempe

Lovgrunnlag: KHL §4a-1, 4a-8(retting), Forskrift om miljørettet helsevern §1
Helsetjenesten skal sikre befolkningen mot faktorer i miljøet, blant annet biologiske, kjemiske, fysiske, og sosiale miljøfaktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.

Forholdet må være over en viss tålegrense og av en viss alvorlighet dersom det kan anses å være i strid med forskriften. Forhold som ikke går utover dagliglivets alminnelige risiko vil ikke omfattes av helselovgivningen.

I følge Folkehelseinstituttet er det lite sannsynlig at katter kan medføre sykdom i befolkningen. Alminnelig kattehold samt mange katter i et område vil ikke medføre reaksjoner fra helsetjenesten(overstiger ikke alminnelig risiko). Mange katter i barnehager med påfølgende funn av avføring i sandbasseng kan medføre helsemessig ulempe for barnehagebarn. I slike tilfeller kan helsemyndigheten gripe inn.

Ansvar for forvillede katter spesielt

Person eller organisasjon som ved egen beslutning / handling gir en katt uten kjent eier omsorg og dermed skaper et avhengighetsforhold for katten, gjør seg selv ansvarlig for katten. Velger noen å føre katter direkte, må de være klar over at konsekvensen av at de gjør kattene avhengig av dem, er at de også juridisk påtar seg omsorgsansvaret. Det er viktig at mennesker ikke legger til rette for at katter kan yngle uhemmet uten at noen tar ansvar for dem, herunder at de fjerner matrester/søppel som kan gi næring til smågnagere eller kattene selv.

Vi oppfordrer de som mater forvillede katter om ta på seg ansvaret for dem ved også å sterilisere/kastrer de. Er det mulig å finne nye eiere til slike katter er det flott.

Oppformering av katter der ”snille mennesker” fører dem og situasjonen tar overhånd

Primært vil den som aktivt har begynt å føre kattene også ha påtatt seg et ansvar for disse. De må da også ta ansvaret for å evt avvikle katteholdet dersom dette blir uhåndterlig. Dersom katteførereren ikke er i stand til dette, bør Mattilsynet vurdere de dyrevernmessige aspekter og helsetjenesten vurdere forhold mht helse og miljø. Dersom dette er ivaretatt og dyreholdet først og fremst er ”en provokasjon” for naboene, så må naboene enten akseptere dette, eller ta saken til politiet dersom kattene er en belastning mht generell ro og orden.

Tilfeldig enkeltkatt på avveier – uskadd

Spørsmål om dyr hvor eier ikke er kjent og som ikke må avlives av dyrevernmessige grunner henvises til politiet. De har samme rutine for katter som for hunder og andre dyr på avveie. Dyrene blir tatt i forvaring og det blir satt inn annonse i avisa om at katt er funnet. Blir den ikke hentet innen en dato vil den bli avlivet.

Katt fra dødsbo

Katten er en del av boet, og ansvaret påhviler evt arvinger. Den generelle hjelpeplikten etter dyrevelferdsloven gjelder. Kostnader ved behandling, omplassering eller avliving dekkes av midler i boet.

Katt som oppleves som farlig

Katter som oppleves som problematiske fordi de slåss og skader andre katter eller mennesker håndteres som "farlige dyr". Her ligger det et hjemmelsgrunnlag både i straffelovens § 354, nr. 3 og 4 (når det finnes en eier) og i viltlovens § 14a (når man ikke har definert eier). Ansvarlig myndighet for disse vurderinger er henholdsvis politiet og lokale viltmyndigheter.

Uønskede/ fremmede katter på eiendommer og bedrifter

Det er bedriftene selv som er ansvarlig for å beskytte sin virksomhet. Virksomhetene må evt fysisk stenge av for at kattene ikke skal komme inn på områder der de er uønsket. Man må finne ut om det er mangelfulle søppelrutiner i området som evt gjør at kattene kan livnære seg og yngle. Mattilsynet kan pålegge bedrifter som serverer mat en bedre søppelhåndtering hvis den ikke er bra nok.

Katter som dør i trafikken

Ihht vegtrafikkloven er den som kjører på et dyr pliktig å sjekke ut at dyret ikke lider.

Oversikt over etater med ansvar

Ansvar	Hendelse	Tlf
Mattilsynet	Dyrevern/dyrehelse	06040
Kommunen- Miljøretta helsevern	Sikre befolkningen mot negative miljøfaktorer for helsen	32029008
Politiet	Farlige dyr/ redning i forhold til mennesker og dyr m.v.	02800

Oversikten utarbeidet i samarbeid mellom Mattilsynet dk Hallingdal og Miljøretta helsevern Hallingdal, okt. 2010.